

Energistyrelsen
Att.: Nina Helene Hilbard
ens@ens.dk med kopi til nhhb@ens.dk

9. august 2021

Energistyrelsen har ved brev af 30. juni 2021 (J nr. 2020-15076) anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til bekendtgørelse om tilskud til energiforbedring og digitale løsninger i kommunale og regionale bygninger.

Vi har et ønske om at bidrage med vores kommentarer til at sikre opfyldelsen af formålet med bekendtgørelsen om en mere energieffektiv offentlig bygningsmasse. Det må samtidig være en politisk prioritering, at bekendtgørelsens formål bliver sikret på en bæredygtig måde, hvor også der tages hensyn til bl.a. et forbedret indeklima og CO₂-reduktioner.

VEDR. OMFANGET AF DE TILSKUDSBERETTIGEDE ENERGIFORBEDRINGSPROJEKTER

I høringsbrevet af 30/6-2021 fremgår det bl.a., at "*de tilskudsberettigede energiforbedringsprojekter er afgrænset til tiltag omhandlende bygningens klimaskærm, herunder isolering af bygningsdele og udskiftning af vinduer, konvertering af varmforsyning til varmepumpe eller fjernvarmenettet, etablering af varmefordelingsanlæg og udskiftning af cirkulationspumpe*".

I den offentlige bygningsmasse udgør energiforbruget til belysning, varmt brugsvand, bygningsautomatik samt ventilation en høj andel af det samlede energiforbrug. Samtidig har projekterne inden for disse effektområder et betydeligt bæredygtigt samfundsmæssigt bidrag til bl.a. et forbedret indeklima og en væsentlig CO₂-reduktion. Disse projekter har tilmed typisk en væsentlig højere rentabilitet, der kan sikre flest mulige energibesparelser for tilskudskronerne, end hvad der er tilfældet for energieffektiviseringsprojekter inden for klimaskærmen.

Anbefaling: Indarbejd mulighederne for at få tilskud til projekter inden for ventilation, belysning og varmt brugsvand, og eventuelt mulighederne for at udvide bygningsautomatikken for at sikre en sammenhæng af de tekniske systemer.

VEDR. DEFINITION AF DIGITALISERINGSPROJEKTER

Digitaliseringsprojekter er i §5 defineret som "*3) Digitaliseringsprojekt: Et projekt om digitale løsninger og intelligent styring af energiforbruget...*" (vores understregning). Denne definition er dog ikke entydigt gengivet i §7, hvor det er angivet, at tilskud "*kan ydes til etablering eller udvidelse af databaseret energiledelse*". Det er derfor uklart hvilke projekter, som digitaliseringspuljen kan indeholde, da intelligent styring normalt ikke anses, som en del af et databaseret energiledelsessystem, men mere som en udbygning af den eksisterende bygningsautomatik.

Anbefaling: Definér digitaliseringsprojekter som projekter, der bidrager til at etablere et databaseret energiledelsessystem med udbygning og strukturering af måler-/datainfrastruktur samt elementerne nævnt i §18, og indarbejd derudover muligheder for etablering af en intelligent bygningsstyring som en del af de tilskudsberettigede energiforbedringsprojekter.

Med venlig hilsen

Jakob Nørby
4B Consulting ApS
E: jn@4bc.dk
M: +45 6128 9861

4B Consulting ApS
<http://www.4bc.dk>
info@4bc.dk
+45 6128 9861

[Kommentarer]

Dok. ansvarlig: MDW
Sekretær:
Sagsnr: s2021-786
Doknr: d2021-16859-3.0
6. juli 2021

Høringssvar vedr. tilskud til kommunale bygninger

Dansk Energi takker for muligheden for at kommentere på Energistyrelsens udkast til ovenfor omtalte bekendtgørelse (J. nr. 2020-15076).

Dansk Energi repræsenterer med sine medlemmer hele energi- og forsyningsbranchen bredt og repræsenterer hele værdikæden i elsektoren, gashandel og produktion af grønne gasser, kraftvarmeværker, multiforsyninger, rådgivere, teknologiproducenter, it-virksomheder, universiteter og kommuner. Dansk Energi arbejder for at sikre grøn omstilling og reduktion af fossile brændsler så omkostningseffektivt som muligt.

Dansk Energi mener derfor grundlæggende at energiforbedringer og renoveringer bør være båret af et omkostningseffektivt og med et vedligeholdelsesmæssigt rationale, hvor energiforbedringer bør være en naturlig del af en drift- og vedligeholdelsesstrategi for de kommunale og regionale bygningsejere. Dansk Energi kan i den forbindelse godt have en bekymring om at tilskud til udvalgte tiltag kan føre til at ikke-rentable investeringer bliver fremmet og at der ikke tages hensyn til vedligeholdelses- og renoveringsbehov den kommunale- og regionale bygningsportefølje.

Dansk Energi anerkender dog at bekendtgørelsen er en del af en politisk aftale om finansloven 2021 og derved baserer sig på et politisk ønske om at fremme energiforbedringer og digitale løsninger i kommunale og regionale bygninger.

Dansk Energi ser positivt på at tiltag der sikre udfasning af fossile brændsler i slutforbruget og som i højere grad fremmer grønne og elektrificerede løsninger såsom varmepumper er medtaget i bekendtgørelsen.

Desuden mener Dansk Energi, at det er positivt, at der er fokus på digitalisering, styring og bedre datagrundlag om bygninger, så vi får et bedre vidensgrundlag om hvordan bygninger også kan bidrage til fleksibilitet i vores energisystem.

Med venlig hilsen
Dansk Energi

DANSK ENERGI

Vadroffsvej 59 | DK-1900 Frederiksberg C | T: +45 35 300 400 | info@danskeenergi.dk | www.danskeenergi.dk

Klima-, Energi- og forsyningsministeriet
Energistyrelsen
Carsten Niebuhrs gade 43
1577 København V

Mail: info@ens.dk

Fjernvarmens Hus
Merkurvej 7
DK-6000 Kolding
Tlf. +45 7630 8000
mail@danskfjernvarme.dk
www.danskfjernvarme.dk
cvr dk 55 83 10 17

Dansk Fjernvarmes høringssvar vedrørende udkast til bekendtgørelse om tilskud til energiforbedring og digitale løsninger i kommunale og regionale bygninger – J. nr. 2020-15076

09/07 - 2021
Side 1/3

Dansk Fjernvarme har udarbejdet høringssvar om bygningspuljen, der har til formål at gennemføre dele af klimaftalen i forhold til grøn omstilling af varmesektoren. Dansk Fjernvarme takker for muligheden for at kommentere udkastet.

Hovedproblemstilling

Dansk Fjernvarme finder det positivt, at puljen opdeles således, at det ikke er muligt at søge tilskud til både individuelle varmepumper og fjernvarme inden for samme geografiske områder. Dette sikrer, at puljemidlerne bidrager mest muligt til grøn omstilling af de kommunale bygninger.

Udkastet lægger op til at yde støtte til kommunale og regionale bygninger inden for kollektiv naturgasforsynede områder, der vil omstille til individuelle varmepumper. I den forbindelse vil Dansk Fjernvarme gøre opmærksom på, at jf. projektbekendtgørelsens § 3, stk. 1 er projekter med en varmekapacitet over 250 KW i kollektiv forsynede områder godkendelsespligtige efter projektbekendtgørelsens bestemmelser. Derfor bør tilskud i sådanne tilfælde være betinget af en kommunal godkendelse.

Større varmepumper bliver godkendelsespligtige

Puljen åbner op for at større varmepumper ved kommunale og regionale bygninger kan modtage tilskud via puljen.

I den forbindelse vil Dansk Fjernvarme gøre opmærksom på, at for anlæg over 250 KW, der hidtil er forsynet af kollektive varmeforsyningsanlæg bliver omfattet af projektbekendtgørelsens § 3, stk. 1:

"§ 3. Projekter for kollektive varmeforsyningsanlæg, der er omfattet af bilag 1, skal forelægges kommunalbestyrelsen til godkendelse."

Her skal man ligeledes være opmærksom på, at det er den samlede kapacitet i KW, der er afgørende for om anlæggende kommer over 250 KW og dermed bliver godkendelsespligtige. I tilfældet hvor en bygning f.eks. er forsynet af en 200 KW naturgaskedel og der installeres en 100 KW varmepumpe, vil den samlede kapacitet blive på 300 KW og dermed overstiger projektbekendtgørelsens 250 KW grænse og blive godkendelsespligtig.

Dette bør der tages højde for ved uddeling af tilskud via puljen, således at tilskuddet er betinget af kommunalbestyrelsens godkendelse, ud fra kravene om positiv samfundsøkonomi ved omstilling af anlæg. Ligeledes bør det nævnes i bekendtgørelsen.

Dansk Fjernvarme vil derfor foreslå, at ansøger skal angive nuværende kapacitet for eksisterende anlæg og kapaciteten for varmepumpen, der søges tilskud til. Der ud fra kan Energistyrelsen vurdere om de samlede anlæg kommer over 250 KW grænsen for godkendelsespligtige anlæg.

Tilskud til vandbåren anlæg ved konvertering til fjernvarme

I § 17 stk. 2. står der:

"Stk. 2. Tilsagn om tilskud til energiforbedringstiltag vedrørende bygningens varmefordelingsanlæg og cirkulationspumpe, jf. § 6, stk. 1, nr. 3, er for de enkelte tiltag betinget af følgende:

- 1) Ved etablering af fordelingsanlæg til vandbåren rumvarme, jf. § 6, stk. 1, nr. 3, litra a,
 - a) Der skal i projektet indgå en konvertering, jf. § 6, stk. 1, nr. 2.
 - b) Der må ikke før arbejdets påbegyndelse være installeret et fordelingsanlæg til vandbåren rumvarme. Ved projektets afslutning skal bygningens varmeforsyning bestå af en el-dreven varmepumpe."

Dansk Fjernvarme mener også der skal gives støtte til etablering af vandbåren anlæg ved konvertering fra el til fjernvarme. Dette er også ved at blive ændret i Bygningspuljen, hvor begge teknologier sidestilles. Teksten bør derfor ændres til:

"Stk. 2. Tilsagn om tilskud til energiforbedringstiltag vedrørende bygningens varmefordelingsanlæg og cirkulationspumpe, jf. § 6, stk. 1, nr. 3, er for de enkelte tiltag betinget af følgende:

- 1) Ved etablering af fordelingsanlæg til vandbåren rumvarme, jf. § 6, stk. 1, nr. 3, litra a,
 - a) Der skal i projektet indgå en konvertering, jf. § 6, stk. 1, nr. 2.
 - b) Der må ikke før arbejdets påbegyndelse være installeret et fordelingsanlæg til vandbåren rumvarme. Ved projektets afslutning skal bygningens varmeforsyning bestå af en el-dreven varmepumpe **eller fjernvarme.**"

Tilskud til digitaliseringsprojekter

Side 3/3

Dansk Fjernvarme finder det positivt, at puljen også yder støtte til digitaliseringsprojekter, da databaseret energiledelse er et godt redskab til at optimere energiforbruget.

I den forbindelse vil Dansk Fjernvarme opfordre til, at når der gives tilskud til installation af en varmepumpe bliver et krav om overvågning af energiforbruget. I dag er der et meget ringe datasæt for varmepumpers effektivitet, og de kommunale og regionale bygninger, hvor der installeres en varmepumpe med en varme- og elmåler, vil kunne give et vigtigt bidrag til faktiske data for varmepumpers forbrug af el og produktion af varme.

Ligeledes vil det også være formålstjenestelig at der i en periode efter installation af en varmepumpe blev krav om støjmåling for at sikre sig, at disse lever op til kravene for støj i bebyggede områder.

Dansk Fjernvarme takker for muligheden for at kommentere på forslaget.

Med venlig hilsen

Anders Jespersen – Økonomisk Konsulent
Dansk Fjernvarme
aje@danskfjernvarme.dk
Tlf: +45 5153 8886

Energistyrelsen

Ens@ens.dk

Kopi: nhhb@ens.dk

Vestergade 28

DK - 4000 Roskilde

Info@koeleteknik.dk

koeleteknik.dk

4632 2111

Svar vedrørende høring af Bekendtgørelse om tilskud til energiforbedringer og digitale løsninger i kommunale og regionale bygninger

20.07.2021

Formålet med bekendtgørelsen er blandt andet, at opnå energibesparelser, hvilket vil have fordele såvel økonomisk som for klimaaftrykket.

Vi har to generelle bemærkninger for så vidt angår den del der handler om energiforbedringer via tilskud til varmepumpe.

For det første mener Dansk Køl & Varme, at den grønne omstilling burde tænkes med i tilskudsordningen så der ikke gives statsligt tilskud til varmepumper med en potentielt skadelig effekt på klimaet (f-gasser).

Tilskudsordningen vil være anledning til, at en række kommuner og regioner øger deres brug af varmepumper eller anskaffer varmepumper for første gang. Da disse varmepumper må forventes at være i drift i 10-20 år, bør det sikres, at de kølemidler som varmepumperne anvender, svarer bedst muligt til de kølemidler som er ønskelige i forhold til klimainsatsen i samme tidshorisont.

Især da der er tale om offentlige institutioner, bør disse gå foran med et godt eksempel og kun investere i varmepumper med kølemidler, der har en lavt eller intet potentiale for at belaste klimaet.

Imidlertid må vi konstatere, at nogle offentlige institutioner i dag – i fravær af bindende retningslinjer – fravælger de klimavenlige varmepumper på grund af prisen.

Dansk Køl & Varme foreslår derfor, at tilskuddet begrænses til at dække varmepumper med naturlige kølemidler – alternativt at der sættes en lav GWP-grænse for det kølemiddel som varmepumpen benytter.

For det andet foreslår Dansk Køl & Varme, at tilskuddet betinges af dokumentation for, at varmepumpen installeres lovligt – dvs. af en certificeret virksomhed.

Det må formodes, at en stor del af de varmepumper, der skal installeres i de offentlige institutioner, skal dække rumfang som kræver varmepumper af en størrelse, hvor der er særlige certifikatkrav. Der henvises til Energistyrelsens vejledning "Varmepumper – hvad siger reglerne?".

Vores bekymring på dette punkt skyldes, at vi generelt kan konstatere et udbredt, manglende kendskab til – eller bevidste overtrædelser af - lovgivningen for installation og service samt demontering af køle- og varmepumpeanlæg.

Manglende certificering indebærer en risiko for ukyndig håndtering, herunder risiko for arbejdsmiljøet og udslip af kølemidler.

Dansk Køl & Varme foreslår derfor, at tilskuddet – eller udbetalingen heraf - betinges af dokumentation for, at modtager af tilskuddet benytter en certificeret virksomhed til installationen. De nødvendige certifikater på den udførende virksomhed kan simpelt konstateres via Kølebranchens Miljøordning (kmo.dk), der administrerer og registrerer disse certifikater på vegne af Miljøstyrelsen.

Konkret bemærkning til §16c

Det fremgår her at:

"Varmepumpen skal have udeluft eller jord som varmekilde, og den skal producere både rumvarme og varmt brugsvand."

Vi skal stille spørgsmålstegn ved denne formulering. Det er måske en fejl ("skal producere rumvarme og/eller varmt brugsvand") eller også er det efter vores mening en u hensigtsmæssig afgrænsning.

Vi har undersøgt noget af udbuddet, og der findes situationer og anlægstyper, hvor det kun er relevant at benytte den ene af funktionerne. Vi kan ikke umiddelbart se formålet med at afskære institutioner, der f.eks. kun har brug for rumopvarmning, fra tilskudsmuligheden.

Vi står naturligvis til rådighed for supplerende oplysninger om de ovenstående generelle og specifikke bemærkninger.

Med venlig hilsen

Søren Bülow
direktør

Hørings svar

DANSKE
REGIONER

Danske Regioners høringssvar vedr. forslag til bekendtgørelse om ny tilskudsordning til energiforbedringer i kommunale og regionale bygninger

06-08-2021

EMN-2017-00869

1465169

Camilla Rosenhagen

Danske Regioner kvitterer for muligheden for at kommentere på forslag til bekendtgørelse om tilskud til energiforbedringer og digitale løsninger i kommunale og regionale bygninger. Da høringsperioden har ligget hen over sommerferien tages forbehold for efterfølgende politisk behandling af høringssvaret.

Generelle bemærkninger

Danske Regioner ser positivt på bekendtgørelsens ambition om at understøtte den grønne omstilling i kommuner og regioner ved mulighed for tilskud til energiforbedringer. Tilskuddene kan føre til både flere renoveringer, og fremrykning i tid.

Danske Regioner anerkender også ambitionen om, at tilskuddene skal give så meget CO₂-besparelse og energibesparelse for pengene som muligt.

Den særlige fokus på digitaliseringsprojekter anses for nyttig, da det kan være projekter, som det ellers kan være svære at finde midler til, og som kan have et relativt stort besparelspotentiale.

Tilskudsordningen, som den er udformet nu, lægger dog så mange begrænsninger på mulighederne for tilskud, at Danske Regioner er bekymret for, om tilskudsordningen vil blive brugt optimalt, og om de administrative omkostninger ved ordningen bliver unødigt store.

De generelle udfordringer, som regionerne peger på er:

- Regionerne kan hun søge en lille andel af den samlede pulje. Hvis der skal være et tilskudsloft, bør det være højere for regionerne end for kommunerne. Fx 10 mil. kr./region/år, i stedet for forslaget 5 mil. kr./år.
- Udkastet til bekendtgørelse meget detaljeret, med detaljerede krav til projekter, deres gennemførelse og dokumentation. Sammenholdt med et tilskudsloft på max 30% af de tilskudsberettigede omkostninger, bør det overvejes, hvordan man kan minimere de administrative omkostninger, som tilskudsordningen forventes at medføre.
- Tilskudsordningen bør i første ansøgningsrunde ikke "låses" til initiativer i bygninger med et gyldigt energimærke.

I forslaget kræves et gyldigt energimærke D-G i de bygninger, som der søges tilskud til renovering af. Danske Regioner finder det positivt at fokusere på den del af bygningsmassen, for at kunne opnå de største besparelser.

Der bør dog i første ansøgningsrunde accepteres ansøgninger alle eksisterende energimærker D-G, også de, som er lidt mere end 10 år gamle, da regionerne i god tro har afventet en revideret energimærkningsordning for store bygninger, før de fornyede energimærkningen af disse bygninger. Denne er ikke kommet og markedet for energimærkninger er de kommende måneder underdrejet, som følge af at den almennyttige sektor den seneste tid har gennemført en række meget store udbud, hvilket betyder, at der går noget tid, før det er muligt at opfylde krav om gyldigt energimærke.

Regionerne vil have begrænset adgang til tilskudsordningen med den nuværende formulering og det foreslås derfor, at kravet om et gyldigt energimærke undlades, således at energimærker, som eksempelvis udløb i 2019 eller 2020 også kan anvendes.

Endelig kan det generelt bemærkes, at selvom forslaget til bekendtgørelse om tilskudsordning er en god begyndelse, er der brug for et endnu højere ambitionsniveau i forhold til at indfri de behov og forventninger, som følger af det danske klimamål for 2030, EU's "Fit for 55"-strategi og den seneste rapport fra FN's klimapanel.

Danske Regioner ser frem til den videre dialog om, hvordan vi bedst og billigst opnår energiforbedringer i vores bygninger.

Detaljerede bemærkninger:

- § 6: De energibesparende tiltag på positivlisten er begrænsede og drejer sig udelukkende om klimaskærm og varmeanlæg. Der er ingen muligheder for tilskud i tilknytning til renovering af ventilation, køling mv. samt procesenergi. Dette vil også være relevante indsatsområder for regionerne.
- §14, se generel bemærkning om udfordringer med energimærkning i første ansøgningsrunde. Indsæt evt. tilføjelse i stk. 3.
- I §§ 15-18 er der meget detaljerede krav til de enkelte tiltag. Dette kan synes som unødvendigt, og når der samtidig er så lave udgiftslofter, kan det virke unødigt begrænsende.
- Det bør være så let og fleksibelt som muligt at ansøge ordningen. Hvis I har brug for en kontaktperson fra hver region, må det ikke gøre det mere besværligt for de decentralt placerede eksperter at formulere og udarbejde selve ansøgningerne.

Kobling til cirkulær økonomi

Danske Regioner foreslår, at tilskudsordningen også giver mulighed for øget helhedstænkning ved energirenoveringer, hvor der kan tages højde for ressourceforbruget/

energiforbruget ved produktion af de nye produkter, som benyttes til energirenovering, så der, som del af projektet, også kan analyseres på levetidsforlængelse og forbedring af eksisterende materialer/bygningsdele, og evt. på mere energieffektiv daglig drift af bygningen. Dette kan evt. være en mulighed i kommende ansøgningsrunder. Det vil være værdifuldt at skabe og dele konkrete erfaringer og dokumentation for resultater af afvejningen mellem "nyrenovering" og cø/livscyklusorienteret energirenovering af offentlige bygninger.

Venlig hilsen Camilla Rosenhagen

Energistyrelsen
Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

Glostrup, tirsdag, 10 august 2021

Høringssvar vedr. udkast til bekendtgørelse om tilskud til energiforbedringer og digitale løsninger i kommunale og regionale bygninger

Energiforum Danmark takker for lejligheden til at kommentere ovenstående udkast til bekendtgørelse.

Generelle kommentarer

I Energiforum Danmark bakker vi generelt op om tilskudsordningen, som adresserer et stort potentiale i en kommunal og regional bygningsmasse med et kolossalt vedligeholdelseefterslæb. På den led står puljernes størrelse (150 mio kr. i 2021 og 145 mio kr. i 202) ikke mål med udfordringerne og der er behov for yderligere initiativer, hvis de kommunale og regionale bygninger skal yde deres bidrag til grønne omstilling. Rådet for Energieffektiv omstilling (Energisparerådet) fremsatte i juni en række anbefalinger, som vi i denne forbindelse gerne vil gøre opmærksom på:

[https://ens.dk/sites/ens.dk/files/Energibesparelser/energipareraadet - anbefalinger til at effektivisere kommunernes energiforbrug - 24. juni 2021.pdf](https://ens.dk/sites/ens.dk/files/Energibesparelser/energipareraadet_-_anbefalinger_til_at_effektivisere_kommunernes_energiforbrug_-_24._juni_2021.pdf)

I Energiforum Danmark synes vi det er godt, at man med puljerne prioriterer bygninger med de dårligste energimærkninger. Man kunne overveje at gøre højt forbrug til et yderligere kriterie. Samtidig sætter vi pris på at man sikrer en nogenlunde ligelig geografisk fordeling.

Det er også glædeligt, at der kan ydes støtte til etablering eller udvidelse af database-ret energiledelse, og vi vil gerne rose det store fokus på involvering af ledelsen der er i den forbindelse. Faktisk tror vi at den langsigtede effekt af tilskud til energiledelse, langt overstiger de resultater, man opnår ved tilskud til de forskellige tekniske tiltag.

Specifikke kommentarer

§6

I § 6 oplistes de energiforbedringsprojekter, der kan ydes tilskud til. Listen er rimelig og afbalanceret. Dog savner vi ventilation og køl, sidstnævnte særligt i forhold til hospitalerne. Der ligger store energiforbrug og besparelspotentialer her. Desuden er der, hvad angår indeklimaet i fx skolerne massive udfordringer, som samtidig ville kunne adresseres. Vi anbefaler derfor at ventilation og køl indskrives i §6.

§7

I den del af finansloven der ligger bag bekendtgørelsen står der, at "midlerne kan endvidere målrettes digitale løsninger og intelligent styring...". Desværre er intelligent styring som selvstændig aktivitet ikke omfattet af bekendtgørelsen, men kun støtteberettiget, hvis den er del af databaseret energiledelse. Det er en skam, da intelligent styring er langt mindre ressourcekrævende end datadrevet energiledelse og i sig selv leder til mange effektive energibesparelser. Samtidig står også kommuner og regioner over for den udfordring, at alle bygninger med dimensionerende varme- eller køleforbrug på 290 kW, eller mere, skal have bygningsautomatik eller CTS inden 2025. Tilskud til intelligent styring vil kunne være med til at få det optimale ud af implementeringen af det krav. Vi anbefaler derfor, at intelligent styring indskrives i §7 eller som tiltag i §6.

§15

I § 15 stk. 1 står der, at tilsagn om tilskud er betinget af "At tiltaget eller dele af tiltag ikke gennemføres uden for den termiske del af klimaskærmen". Vi er i tvivl hvad det betyder? Hvilke bygningsdele ligger uden for den termiske del af klimaskærmen? Er det fx facade-elementer, solafskærmning og tag? Og hvordan stemmer det overens med at man samtidig ifølge §6 stk. 1 a yder tilskud til udvendig isolering af let eller massiv ydervæg? Vi anbefaler, at det fremgår tydeligere hvilke dele af klimaskærmen man ikke ønsker at yde tilskud til eller i §5 definerer hvad man mener med den termiske del af klimaskærmen.

Vi stiller os gerne til rådighed for en uddybning af disse synspunkter.

Med venlig hilsen

Dorte Nørregaard Larsen
Sekretariatsleder
Energiforum Danmark

Energistyrelsen
Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

Att.: Nina Helene Hilbard, nhhb@ens.dk

København, den 9. august 2021

**Svar på høring vedrørende udkast til:
"Bekendtgørelse om tilskud til energiforbedringer og digitale løsninger i
kommunale og regionale bygninger"**

Glarvesterlauget i Danmark og Glasfakta finder det positivt, at der ydes tilskud til udskiftning af vinduer i kommunale og regionale bygninger. Der er dog enkelte steder, hvor vi finder behov for præcisering af teksten, og steder hvor vi stiller os uforstående over for udkastets indhold. Specielt manglende fokus på bedste glasløsninger aht. indeklimakrav, og kun fokus på varmeisolering og ikke øvrige energiforbedringer vha. bedste glaskombination.

§5 stk. 16

Definitionen er ikke korrekt beskrevet, da der skal skelnes mellem data for referencevinduet: U_{ref} og for endeligt leveret vindue U_w . Selv om Vinduesindustriens positivliste bruger ukorrekte betegnelse, bør Energistyrelsen gøre det korrekt.

Yderligere står der: " U_w " der bør rettelig stå " U_w " med nedsænket w.

§6

Det fremgår af §6 at der udelukkende gives tilskud til udskiftning af vinduer. Vi er forundrede over, at ikke ydes tilskud til udskiftning af døre. Mange offentlige bygninger har et stort antal udskiftningsmodne yderdøre. Det vil være fordelagtigt, både økonomisk og for energiforbruget at udskifte disse døre samtidig med vinduerne.

Samtidig forbløffes vi over, at der ikke ydes tilskud til udskiftning af ruder. Mange eksisterende vinduers ramme-karm konstruktion fejler intet. Ved at udskifte eksisterende termoruder til moderne energiruder, vil vinduets isoleringsevne øges betragteligt. Dette vil samtidig være billigere og mindre miljøbelastende.

§15 stk. 5.

Det angives at der ikke ydes tilskud til nye vinduer, hvis den eksisterende løsning er med tre-lags ruder. Dette krav stiller vi os uforstående overfor. Der ydes tilskud til udskiftning af elementer med to-lags energiruder, men ikke til ældre og dårligere isolerende elementer med tre-lags termoruder. En to-lags energirude isolerer væsentligt bedre (U-værdi: 1,2) end en tre lags termorude (U-værdi: 1,7).

Yderligere står der i teksten: " LT_g " og " U_w " dette bør rettes til " LT_g " og " U_w ".

§15 stk. 6

Ligesom i stk. 5 er der krav om, at der ikke må være tre-lags ruder i den eksisterende løsning. På samme grundlag som ved stk. 5 stiller vi os undrende over dette krav.

§15 stk. 7

Det fremgår, at ruden i forsatsrammen skal have en solvarmetransmittans på mindst 0,6. Vi stiller os undrende over dette krav. De dage, hvor solenergitilskuddet er størst, er også de dage, hvor behovet for opvarmning er mindst. Til gengæld vil der hele året være behov for godt dagslys, hvorfor et krav til rudens lystransmittans synes mere logisk.

I teksten står følgende: " 1,2 W/m² K" dette bør rettes til "1,2 W/m² K"

Bilag 1 afsnit 1.1

Definitionen på U_w er ikke korrekt beskrevet. Se forklaring ved §5 stk. 16 på forrige side. Selv om Vindues Industriens positivliste bruger ukorrekte betegnelse, bør Energistyrelsen gøre det korrekt.

Bilag 1 afsnit 1.3

Det er angivet, at varmesæsonens længde er 215 døgn.

Hvordan stemmer dette overens med at E_{ref} jf. bygningsreglementets vejledning om energiforbrug afsnit 1.6 skal regnes efter DRY før revisionen i 2014?

Øvrig forudsætning

Vi forudsætter, at der i endeligt byggeri er muligt at ændre g-værdien til en værdi som sikrer at fx undervisningslokaler, sygehuse mm kan overholde BRs indeklimakrav, jvf BR18 § 258 punkt 3), som giver mulighed for bedste glaskombination aht. til lydkrav og for at lokaler ikke bliver overophedet.

Med venlig hilsen

Glargemesterlauget i Danmark
Mikkel Thomsen

Glasfakta
Carl Axel Lorentzen

Til: ENS@ens.dk
Cc: nhhb@ens.dk
Fra: Troels Skak-Nørskov (tskno@gribskov.dk)
Titel: Høringssvar Gribskov Kommune - Høring over udkast til bekendtgørelse om tilskud til energiforbedring og digitale løsninger i kommunale og regionale bygninger
Sendt: 09-07-2021 10:14
Bilag: image003.jpg;

Att: Energistyrelsen

Hermed høringssvar fra Gribskov Kommune vedr. *"Høring over udkast til bekendtgørelse om tilskud til energiforbedring og digitale løsninger i kommunale og regionale bygninger"*

- * Lige nu enheden i ansøgningskriterierne på "en bygning" – og ikke "en ejendom" (hvor der godt kan være flere bygninger under samme ejendomsnummer). Det kan gøre det svært, at opnå den efterspurgte volumen så et projekt bliver stort nok. Og en del mere administrativt besværligt at skulle lave projekter for hver enkel "bygning" på en "ejendom". Der burde kunne være et samlet projekt på 1 ejendom (et ejendomsnummer), hvor der er en samlet energieffektiviseringsindsats.
- * Hvad angår § 7- omhandlende digitaliseringsprojekter – er det en smule uklart, hvorvidt det her muligt at pulje flere bygninger – uden at skulle indsende ansøgninger for hver enkel bygning? Det kan med fordel blive uddybet.
- * Er det nødvendigt med politisk godkendelse – det burde måske være nok med en administrativ godkendelse for projekter af denne type.

De bedste hilsner

Troels Skak-Nørskov

Specialkonsulent, Team Ejendomme
7249 6956 | tskno@gribskov.dk

Energistyrelsen
Center for Energieffektivisering
Att.: ens@ens.dk
med kopi til: nhhb@ens.dk.

7. august 2021

Høringskommentarer til udkast til bekendtgørelse om tilskud til energiforbedringer og digitale løsninger i kommunale og regionale bygninger.

Rådet for Grøn Omstilling takker for at have fået lejlighed til at kommentere ovennævnte bekendtgørelsesudkast.

Overordnede kommentarer

Vi støtter, at der gøres en indsats for energiforbedring af kommunale og regionale bygninger. Dels er der et stort potentiale for effektivisering af den store bygningsmasse, der ejes af kommuner og regioner, og dels spiller det offentlige en stor rolle som rollemodel for det øvrige samfund i forhold til at gøre en indsats for den grønne omstilling.

Der er indgået en politisk aftale om ydelse af tilskud til energiforbedring af kommunale og regionale bygninger, og derfor er udstedelsen af bekendtgørelsen en bunden opgave for Energistyrelsen. Vi ønsker dog alligevel at markere, at vi ikke mener, at tilskud til energiforbedring af kommunale og regionale bygninger, er den mest effektive måde at gennemføre indsatsen på, og hvor der fås mest mulig grøn omstilling for pengene. I stedet for bør indsatsen baseres på følgende 3 hovedpunkter:

- fastlæggelse af mål for energibesparelser i bygninger i kommuner og regioner, der mindst svarer til, det der gælder for statens bygninger,
- lempelse af anlægsloftet med henblik på at give kommuner og regioner mulighed for at gennemføre energiforbedringer ved låneoptagelse,
- indgåelse af rammeaftale med kommuner og regioner om gennemførelsen af renovering og energieffektiviseringer af bygninger, som bl.a. omfatter udarbejdelsen af handlingsplaner for energieffektiviseringer, indkøb, udfasning af fossile brændsler, energiledelse, forbedring af indeklima, fremme af bæredygtighed ved renoveringer og nybyggeri, cirkulær økonomi, sikring af datagrundlag mv.

Det er vores opfattelse, at en indsats baseret på ovennævnte både vil være mere effektiv og billigere for staten.

Hvad angår selve bekendtgørelsen har vi følgende overordnede kommentarer:

- Der er ikke taget tilstrækkeligt hensyn til additionaliteten ved ydelsen af tilskud. Dette ses bl.a. ved ydelsen af tilskud til vinduer, idet de - uanset tilskud - udskiftes når de er udslidt. Tilsvarende gælder additionaliteten i forbindelse med det relativt høje tilskud til varmepumper, hvor rentabiliteten i forvejen er meget høj.
- Der er ikke fastlagt tilstrækkeligt præcise krav ved ydelse af tilskud til digitale løsninger, hvilket kan indebære fare for at tilskudsmidlerne ikke benyttes effektivt i forhold til at sikre et samlet kvalitetsløft i indsatsen for målrettes i forhold til at sikre et samlet kvalitetsløft i indsatsen for at sikre en effektiv energiledelse i kommuner og regioner.

Disse og andre kommentarer uddybes i det følgende.

Tilskud til energiforbedringer

Der ydes tilskud til en række tiltag til energiforbedringer inden for følgende tre områder:

- a) Klimaskærmen
- b) Varmefordelingsanlæg
- c) Varmeforsyning

Ad a)

Vi har følgende kommentarer til dette punkt:

Der ydes tilskud til vinduer, hvilket efter vores opfattelse ikke vil have særlig stor effekt, idet vinduer under alle omstændigheder - uanset tilskud - udskiftes når de er udslidt eller bygningen renoveres. Vi foreslår derfor, at der ikke ydes tilskud til vinduesudskiftninger.

Ad b)

Der ydes alene tilskud til etablering af vandbårent opvarmningssystem samt udskiftning af cirkulationspumper. Vi foreslår, at ydelsen af tilskud udvides til også at omfatte andre tiltag, herunder ikke mindst ventilation. En stor del af energiforbruget i kommuner og regioner bruges netop til ventilation, og potentialet for energieffektivisering er stort på dette område. Dertil kommer, at ventilationssystemer har stor betydning for forbedring af indeklima i fx skoler, daginstitutioner og sygehuse mm, hvor der i øvrigt vil være stor komfortmæssige forbedringer ved forbedring af ventilation.

Derudover foreslår vi, at der også åbnes mulighed for ydelse af tilskud til omlægning af varmforsyningen til lavtemperatur.

Ad c)

Der ydes tilskud til omlægning af varmforsyningen fra olie og naturgas til varmepumper. Rentabiliteten for kommuner og regioner ved gennemførelsen af disse tiltag er i forvejen høj, og vi foreslår derfor, at tilskud til disse tiltag bortfalder eller evt. reduceres.

I lyset af den positive økonomi ved installering af varmepumper, burde det være muligt at indgå en aftale mellem staten, kommunerne og regionerne om udfasning af olie- og gasforsyningen inden et givet årstal uden ydelse af tilskud.

Øvrige forhold

Det virker som om, at ydelsen af tilskud til energiforbedringer til kommuner og regioner er modelleret efter ydelsen af tilskud til boliger. Der betyder, at der ikke tages hensyn til en række energiforbrugende aktiviteter, der ofte sker i disse bygninger. Dette gælder eksempelvis for energiforbruget i svømmehaller, sportsanlæg og sygehuse, hvor der ofte er et stort energiforbrug til ventilation, opvarmning af vand eller belysning, lysstyring mv. Vi foreslår derfor, at der gives mulighed for, at kommuner og regioner kan søge tilskud til et bredere spektrum af tiltag.

Tilskud til digitale løsninger

Der er stort potentiale for energibesparelser ved energiledelse. Det er derfor positivt, at der er afsat en fast andel af tilskudspuljen til fremme af energiledelse.

Det er imidlertid uhensigtsmæssigt, at der ikke er defineret mere specifikke krav, som skal være opfyldt før, der kan ydes tilskud til digitale løsninger. § 18 indeholder en beskrivelse af mindstekrav til energiledelsessystemet, men denne beskrivelse er upræcis og meget generel. Det indeholder en fare for, at der ydes tilskud til fremme af energiledelsessystemer, der ikke er effektive, og som ikke opfylder de standarder for effektiv energiledelse, der allerede eksisterer.

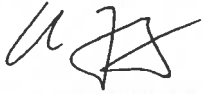
Det foreslås derfor, at der fastsættes mere præcise krav energiledelsessystemet som betingelse for ydelsen af tilskud. Disse krav skal omfatte både det tekniske system og organisationen. Herunder kan sættes krav om etablering af fjernaflæste hoved- og bimålere, der kan registrere energiforbrug på timeniveau eller med kortere tidsintervaller, etablering af kommunikationssystemer til opsamling af data fra målere et sted, anskaffelse af software til opsamling af data, opstilling af oversigter over energiforbruget, beregning af nøgletal mv.

Hvad angår organisationen bør der sættes krav til, at der politisk fastsættes en ambitiøs målsætning for energiledelsesindsatsen, at der udpeges en ledelsesansvarlig for energiledelsesindsatsen på højt niveau i ledelsesstrukturen, at resultaterne afrapporteres på det øverste ledelsesniveau og, at der afsættes ressourcer til opfølgningen af energiledelsesindsatsen. Her kan kommunerne med fordel lade sig inspirere af standarden for energiledelse (ISO 50001) og evt. blive certificeret efter standarden. En certificering betyder b.l.a., at der kommer et betydeligt ledelsesfokus på området.

Det har vist sig, at der ofte er store kompetencemæssige udfordringer ved gennemførelse af energiledelse, og det foreslås derfor, at det også skal være muligt at yde tilskud til kompetenceudvikling ved kurser og lignende ved etablering af energiledelse. Sådan som bekendtgørelsen er formuleret, er der ifølge § 21 ikke mulighed for ydelse af tilskud til dette.

Skulle der være spørgsmål til vores høringssvar, står vi naturligvis til rådighed for en drøftelse.

Med venlig hilsen

Chr. Jarby
Seniorrådgiver
Rådet for Grøn Omstilling

HISTORISKE
HUSE

Historiske Huse
Borgergade 111
1300 København K

Tlf. 45 57 12 22
sekretariat@historiskehuse.dk
www.historiskehuse.dk

August 2021

*Til Energistyrelsen,
Carsten Niehburhsgade 42,
1577 København*

Høringssvar til udkast til bekendtgørelse om tilskud til energiforbedringer og digitale løsninger i kommunale og regionale bygninger

I foreningen Historiske Huse, som repræsenterer ejerne af de fredede og bevaringsværdige bygninger, har vi med glæde bemærket, at man i ovenstående udkast til bekendtgørelse har inkluderet de fredede bygninger, således at de fredede kommunale og regionale bygninger kan modtage tilskud, selvom de ikke har en energimærkning. Dette er godt, fordi der netop i fredede bygninger kan være betydelige energibesparelser at hente pr. arealenhed.

Derimod undrer det os, at der ikke under Bygningspuljen er de samme muligheder for de privatejede fredede bygninger. På trods af et meget stort potentiale for energibesparelser i disse bygninger kan de lige nu ikke få støtte gennem Bygningspuljen. Den begrænsede støtte, der kan søges via Slots- og Kulturstyrelsen kan ikke bruges til moderniseringer, hvilket energibesparende tiltag af styrelsen rubriceres som.

Vi opfordrer derfor til, at man med udgangspunkt i ovenstående udkast til bekendtgørelse reviderer bekendtgørelsen omkring Bygningspuljen, så de privatejede fredede bygninger kan modtage støtte på lige fod med andre bygninger.

Med venlig hilsen

Birthe Luel, direktør

[Kommentarer]

Att. Energistyrelsen, ens@ens.dk

Cc: Nina Helene Hilbard, nhhb@ens.dk

Dok. ansvarlig: HJV
Sekretær:
Sagsnr: s2021-293
Doknr: d2021-16845-5.0
9. august 2021

iEnergi hørings svar på Bekendtgørelse om tilskud til energiforbedringer og digitale løsninger i kommunale og regionale bygninger

Intelligent Energi takker for muligheden for at kommentere på Energistyrelsens udkast til ovenfor omtalte bekendtgørelse (J. nr. 2020-15076). Som iEnergi ved flere lejligheder har påpeget over for Energistyrelsen, så sker der i disse år mange fornuftige tiltag i den grønne omstilling, men vi ser også, at styrelsen forpasser lejligheden til at udnytte digitaliseringspotentialet helt eller delvist. Dette er således tilfældet ved denne bekendtgørelse.

Bygningers energiforbedringer er en central del af business casen i energirenoveringer, som det er belyst i rapporter fra AAU BUILD, ELFORSK-projekter, kommunale cases om bygningsstyring i fx Middelfart Kommune, Københavns Kommune m.fl., så styrker bygningsstyring energi-effektiviseringspotentialet.

Så selv hvis vi ikke stod over for den grønne omstillings ambitiøse drivhusgas-målsætning med udbygning af VE-baseret på ikke-styrbar vind og solenergi, så ville styrbarheden af bygninger ift. den rene energi-besparelsesdagsorden styrkes af digitaliseringen.

Men da vi netop står over for en ambitiøs grøn omstilling, hvor styrbart energiforbrug er en afgørende forudsætning for balancering af energi-markeder, afdækning af risiko for stigende udsving i el- og varmepriser og behov for bedre udnyttelse af el- og varmeinfrastrukturen gennem optimering af energiforbruget, vil vi opfordre til, at man i bekendtgørelsen ikke sætter en øvre grænse på 15% af midlerne til digitalisering af kommunale og regionale bygninger.

Hensynet til at fremme de offentlige bygningers evne til at øge energibesparelser og spille effektivt sammen med energiforsyning og infrastruktur tilsiger derimod at man bør forudsætte digital styring af bygninger for at modtage tilskud.

Vi er herudover blev spurgt, hvordan Energistyrelsen med henvisning til *Udkast til bekendtgørelse om tilskud til energiforbedringer og digitale løsninger i kommunale og regionale bygninger § 16 1) a)* argumentere for, at støtten vurderes at være additional (som er et krav efter statsstøttereglerne) i de tilfælde, hvor der, som det skrives, gives støtte, når varmforsyning

gen af bygningen er besluttet nedlagt af kommunen, og bygningen dermed ikke længere er beliggende i et område udlagt til fjernvarme, jf. litra b?

Vi står gerne til rådighed for en uddybning af ovenstående.

Med venlig hilsen
Intelligent Energi

Helle Juhler-Verdoner

Energistyrelsen
Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

Att: Nina Helene Hilbard

Mrk: Høringssvar vedr. udkast til bekendtgørelse om tilskud til energiforbedring og digitale løsninger i kommunale og regional bygninger.

Bemærkning til § 3 og §14:

Som energistyrelsen er bevidst om, har regionerne efter dialog og gensidig forståelse med Energistyrelsen afventet ændring af den nuværende energimærkningsordning, da denne ikke er værdiskabende og meningsfuld i store komplekse ejendomme på nuværende tidspunkt. Som konsekvens heraf foreligger der på nuværende tidspunkt ikke gyldige energimærker for en stor del af den regionale bygningsmasse. Med den nuværende formulering vil regionerne de facto have meget begrænset adgang til at søge disse puljer og med det nuværende marked for energimærkning anses det ikke for realistisk at gennemføre fornyet energimærkning af den resterende bygningsmasse inden udgangen af 2022. Det foreslås at energimærker udarbejdet i 2009-2012 også kan anvendes som grundlag for et tilskud, såfremt der ikke er sket væsentlige forbedringer siden da.

Dato 05.08.21

Søren Kusk Godiksen

Direkte tlf. 2482 7897

Mail: s.k.g@rm.dk

Side 1

Venlig hilsen

Søren Kusk Godiksen

Byggeri og Ejendomme
Region Midtjylland

SYNERGI's høringssvar: Høring over udkast til bekendtgørelse om tilskud til energiforbedringer og digitale løsninger i kommunale og regionale bygninger

Att. ens@ens.dk med kopi til nhhb@ens.dk

Opsummering: SYNERGI bakker op om puljens formål og den overordnede ramme i udkastet til bekendtgørelsen. Yderligere mener SYNERGI, at puljen bør ses i sammenhæng med den øvrige indsats for at løfte den kommunale bygningsmasse, og at puljens midler bør understøtte den retningsgivende indsats, der skal ske fra statens side. Slutteligt foreslås det at tilføje energiovervågningssystemer under puljens paragraf 6.

SYNERGI takker Energistyrelsen for muligheden for at foretage høring til bekendtgørelse om tilskud til energiforbedringer og digitale løsninger i kommunale og regionale bygninger. SYNERGI bakker op om puljens formål og den overordnede ramme i udkastet til bekendtgørelsen. Et øget fokus på energirenoveringer i de kommunale og regionale bygninger er ligeledes i tråd med EU Kommissionens nylige forslag om en årlig 3 pct. renoveringsrate for alle kommunale og regionale bygninger. Forslaget blev offentliggjort den 14. juli i forbindelse med "Fit for 55"-pakken.

Puljen kan understøtte ambitionen om at løfte bygningsmassen i landets kommuner: 7 ud af 10 bygninger har et dårligt energimærke (D-G). Det er et paradoks, da det samtidig er rammen for den borgernære velfærd og en dårlig bygningsmasse med et usundt indeklima kan skade indlæringen i bl.a. folkeskolen.

Puljen bør ses i sammenhæng med den øvrige indsats for at løfte den kommunale bygningsmasse: I Økonomiaftalen 2022 er der ligeledes afsat midler, helt specifikt en milliard, til energieffektiviserende tiltag i kommunerne. I økonomiaftalen er der samtidig vedtaget en struktureret tilgang til energieffektiviseringer i samarbejdet mellem staten og KL, hvor KL skal stå for driften af en nøgletalsmodel og staten skal anvise konkrete greb, der kan hjælpe kommunerne i den rigtige retning. Det bør herudover stilles som krav til den samlede kommunale indsats, at der arbejdes systematisk med energirenoveringsplaner i alle kommuner.

Puljens midler på 295 mio. over to år bør understøtte den retningsgivende indsats, der skal ske fra statens side: Det er positivt med et fokus, der er målrettet bygninger med energimærker fra D-G, der må betragtes som dårlige energimærker. Det kan overvejes at målrette puljens midler yderligere ved at fokusere på bygninger, der ligger endnu lavere på energimærkningsskalaen fx E-G. Yderligere bør det også stilles som krav, at midlerne kun tilfalder projekter, der ikke allerede er planlagte, hvilket vil bidrage til at øge puljens additionalitet.

Puljens paragraf 6 bør indeholde tilskud til energiovervågningssystemer: Mange regionale og kommunale bygninger er store bygninger, hvor der ikke altid er overblik over energiforbruget, men for at spare på energien er det først og fremmest essentielt at vide hvor meget energi bygninger bruger, og hvor den bliver brugt. Derfor foreslår SYNERGI, at der under paragraf 6 i bekendtgørelsen tilføjes digitale building managements systemer (BMS) og central tilstandskontrol og styring (CTS). Energiovervågningssystemer, der kombineret med sensorer og analysesoftware sikrer yderligere energireduktioner. Dette flugter i øvrigt med modellen til erhvervslivet omkring tilskud til digitalisering af tekniske installation.

På vegne af og med venlig hilsen

Bestyrelsesformand, Bendt Bendtsen

Mail: bb@synergiorg.dk

Vesterbrogade 1C, 5. sal, København V (Industriens hus)

Til Energistyrelsen

Pr. mail til: ens@ens.dk med kopi til nhhb@ens.dk

TEKNIQ Arbejdsgiverne
Paul Bergsøes Vej 6
2600 Glostrup

Billedskærervej 17
5230 Odense M

Telefon 4343 6000
teknig@teknig.dk

BLIK- OG RØRARBEJDER-
FORBUNDET
Nyropsgade 14
1602 København V

Telefon 3638 3638
forbund@blikroer.dk

Dato: 11. august 2021

Side 1/4

Høring over udkast til bekendtgørelse om tilskud til energiforbedringer og digitale løsninger i kommunale og regionale bygninger

Energistyrelsen har med brev af 30. juni 2021 fremsendt udkast til bekendtgørelse om tilskud til energiforbedringer og digitale løsninger i kommunale og regionale bygninger senest 11. august 2021 kl. 12.00.

TEKNIQ Arbejdsgiverne og Blik- og Rør Arbejderforbundet bemærker, at tilskudsordningen er en opfølgning på aftale om finansloven for 2021.

Generelle kommentarer

Den offentlige bygningsmasse er kendetegnet ved et generelt vedligeholdelsesefterslæb på 50 mia. kr.¹, samtidig med at mange offentlige bygninger har dårlige energimærker² og et utilfredsstillende indeklima. Desuden opvarmes mange offentlige bygninger med olie- eller naturgas, som bør udfases inden for en kort årrække. TEKNIQ Arbejdsgiverne og Blik- og Rør Arbejderforbundet støtter derfor op omkring de hensyn, tilskudsordningen søger at varetage.

TEKNIQ Arbejdsgiverne og Blik- og Rør Arbejderforbundet noterer, at tilskudspuljen sætter fokus på bl.a. databaseret energiledelse, hvilket er meget positivt og kan bidrage til ikke blot at nedbringe energiforbruget i de offentlige bygninger, men også til at den offentlige sektor går foran og er med til at drive udviklingen på dette område til gavn for andre bygningsejere.

Kommunerne og regionerne har en egeninteresse i at gennemføre rentable energireoveringer, som desværre kun i begrænset omfang realiseres. Som bl.a. Rådet for Energieffektiv Omstilling har påpeget, bør 3% af den kommunale og regionale bygningsmasse energireoveres årligt svarende til kravene for de statslige bygninger. TEKNIQ Arbejdsgiverne og Blik- og Rør Arbejderforbundet bemærker, at puljen kan være med til at igangsætte energireoveringer, som ellers ikke ville være gennemført, men at puljen med en størrelse på 150 mio. kr. i 2021 og 145 mio. kr.

¹ https://www.frinet.dk/media/1087/fri_state-of-the-nation_2016_web.pdf

² <https://www.danskindustri.dk/siteassets/di-dansk-byggeri/analyse-og-politik/klima-energi-og-baredygtighed/energianalyse/regional-oversigt-energimaerkede-kommunale-bygninger-alle.pdf>

i 2022 meget langt fra vil kunne understøtte behovene hos kommunerne og regionerne fuldt ud. Samlet set må det derfor forventes, at effekten af tilskudspuljen vil være begrænset.

Puljens størrelse betyder, at der er et stort behov for at kommunerne selv finansierer energirenoveringer. Skal der sættes mere fart på energirenoveringerne er det nødvendigt i højere grad at bringe anlægsloftundtagelsen i spil. Bl.a. bør der ske en opdatering af reglerne, så flere teknologier omfattes af undtagelsen. Samtidig bør reglerne for anlægsloftet beskrives og kommunikeres klarere end det er tilfældet i dag for at mindske kommunernes og regionernes usikkerhed på området. Tilsvarende bør reglerne for brug af ESCO også formidles bedre til kommunerne og regionerne for at fjerne den usikkerhed om praksis, som i vidt omfang begrænser brugen af private 3. partsaktører til at gennemføre energirenoveringer.

Specifikke kommentarer

§3

Det fremgår af bestemmelsen, at tilskud kun kan ydes, hvis bygningen har et gyldigt energimærke D, E, F og G. Denne prioritering er hensigtsmæssig i forhold til tiltag der retter sig imod bygningens klimaskærm, men i det omfang tilskuddet skal bruges til konvertering til fjernvarme eller varmepumpe, bør der ikke være krav om energimærke. Den samme logik findes i bekendtgørelsen for Bygningspuljen. Derfor bør §3 affattes:

"§ 3. Tilskud til gennemførelse af energiforbedringsprojekter vedrørende bygningens klimaskærm jf. 6, stk. 1, 1), kan kun ydes, hvis bygningen, hvori projektet gennemføres, har et gyldigt energimærke D, E, F eller G i henhold til bekendtgørelse om energimærkning af bygninger. Begrænsningen i 1. pkt. finder ikke anvendelse på projekter, der gennemføres i fredede bygninger, jf. lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer"

§6

I bestemmelsen opremses de forskellige energirenoveringstiltag som kommunerne og regionerne kan ansøge om tilskud til at gennemføre. Der er primært tale om klimaskærmstiltag samt konvertering af bygningsopvarmningen. Dermed er de fleste investeringer i bygningers tekniske installationer afskåret fra tilskudsordningen. Men hvorfor denne afgrænsning? Som det fremgår af §10, stk. 2, vil Energi styrelsen prioritere de energispareprojekter der giver den største estimerede energibesparelse pr. estimeret tilskudskrone. Investeringer i renovering af bygningernes tekniske installationer er nogle af de mest rentable additionelle energibesparelser der kan gennemføres og de bør selvsagt fremmes. Klimapartnerskabet for byggeri og anlæg, har i sine anbefalinger til regeringen netop peget på installationer som de tiltag der indeholder de største CO₂-reduktionspotentialer og som bør bane vejen for de øvrige, prioriterede CO₂-forslag.

Et område, som vi særligt savner i tilskudspuljen, er muligheden for at støtte etablering eller renovering af ventilation i kommunale og regionale bygninger. Vi ved, at indeklimaet er dårligt i mange skoler og børneinstitutioner. En undersøgelse

TEKNIQ Arbejdsgiverne
Paul Bergsøes Vej 6
2600 Glostrup

Billedskærervej 17
5230 Odense M

Telefon 4343 6000
teknig@teknig.dk

BLIK- OG RØRARBEJDER-
FORBUNDET
Nyropsgade 14
1602 København V

Telefon 3638 3638
forbund@blikroer.dk

Dato: 11. august 2021

Side 2/4

har vist, at 90 %³ af de undersøgte klasseværelser havde højere CO₂-indhold end myndighedernes anbefaling, for lidt lys og for meget støj i mere end halvdelen af tiden. Det har ikke ændret sig markant de seneste 30 år, på trods af at bedre indeklima har en overordentlig positiv samfundsøkonomi. Desværre ved vi, at der er behov for målrettede økonomiske virkemidler til at løfte indeklimaforbedringer i skoler og institutioner. Det er derfor nødvendigt, at puljen tænkes sammen med andre nødvendige tiltag på området. Puljen bør derfor som minimum også støtte tiltag der forbedrer indeklimaet gennem fx renovering eller nyetablering af ventilationsanlæg.

Bevillingen på Finansloven (§29.24.34.10) omtaler "energirenoveringer" bredt, og fokuserer ikke udelukkende på de i udkastet til bekendtgørelsens §6 omtalte tildelingsområder. Dette bør muliggøre inddragelse af øvrige energirenoveringer i bekendtgørelsen. Det bemærkes, at bekendtgørelsen for bygningspuljen (BEK nr. 525 af 26/03/2021 såvel som i den aktuelle høringsudgave) allerede indeholder netop muligheden for at give støtte til etablering af mekanisk ventilation.

Vi foreslår konkret, at der i bekendtgørelsens §6, stk. 1. gives mulighed for tilskud til følgende tiltag, der forbedrer indeklimaet:

- a. Renovering af belysning til moderne energieffektive belysnings-systemer med intelligent styring.
- b. Etablering eller renovering af balanceret mekanisk ventilation med energieffektiv varmegenvinding og intelligent styring.
- c. Etablering eller renovering af ventilationsanlæg med energieffektiv varmegenvinding fra afkastluften ved udsugning via varmepumpe med intelligent styring.
- d. Etablering eller renovering af andet ventilationssystem der giver samme energibesparelse som ovennævnte anlæg (§6 stk. 1 nr. 4 litra a og b).
- e. Renovering af fjernvarmeinstallationer og etablering af intelligent styring.

§7

Af bestemmelsen fremgår, at puljen kan yde tilskud til etablering eller udvidelse af databaseret energiledelse. Selvom vi er tilfredse med, at området prioriteres specifikt i tilskudsordningen, vil vi minde om, at det fremgår af aftalen om finansloven for 2021, at puljen skal kunne støtte digitale løsninger og intelligent styring af energiforbruget. Med ordlyden af §7 afskæres intelligent styring af energiforbruget fra at kunne modtage tilskud fra puljen, hvilket ikke er i overensstemmelse med finansloven. Derfor bør bestemmelsen formuleres, så den også muliggør tilskud til intelligent styring af energiforbruget.

Ved at understøtte intelligent styring af energiforbruget vil de offentlige bygninger dermed kunne bidrage til fx at realisere de store potentialer for fleksibilitet i energiforbruget, som kan sikre en bedre udnyttelse af fremtidens grønne energi.

³ [anbefalinger-bedre-indeklima_opdateret.ashx \(teknig.dk\)](#)

TEKNIQ Arbejdsgiverne
Paul Bergsøes Vej 6
2600 Glostrup

Billedskærervej 17
5230 Odense M

Telefon 4343 6000
teknig@teknig.dk

BLIK- OG RØRARBEJDER-
FORBUNDET
Nyropsgade 14
1602 København V

Telefon 3638 3638
forbund@blikroer.dk

Dato: 11. august 2021

Side 3/4

Og som det er tilfældet med databaseret energiledelse, kan den offentlige sektor dermed være med til at drive udviklingen på området til gavn for andre bygnings-ejere.

§15

I §15, stk. 1 står at tilsagn om tilskud er betinget af, at tiltaget ikke gennemføres uden for den termiske klimaskærm. Betyder det at fx selve facadeelementerne ikke indgår i den del, der kan gives tilskud til og/eller at der ikke kan gives tilskud til aktive tag- og facadeelementer, fx aktiv solafskærmning og integrerede solceller.

§16

Bestemmelsen bør konsekvensrettes, som følge af den foreslåede ændring i §6.

TEKNIQ Arbejdsgiverne og Blik- og Rør Arbejderforbundet står naturligvis til rådighed for en uddybning af vores høringssvar.

TEKNIQ Arbejdsgiverne
Paul Bergsøes Vej 6
2600 Glostrup

Billedskærervej 17
5230 Odense M

Telefon 4343 6000
teknig@teknig.dk

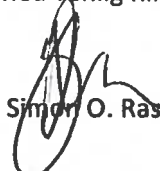
BLIK- OG RØRARBEJDER-
FORBUNDET
Nyropsgade 14
1602 København V

Telefon 3638 3638
forbund@blikroer.dk

Dato: 11. august 2021

Side 4/4

Med venlig hilsen

Simon O. Rasmussen

Underdirektør
TEKNIQ Arbejdsgiverne

Kim Fusager Balle

Forbundssekretær
Blik- og Rør Arbejderforbundet

11. august 2021

Til

Energistyrelsen (ens@ens.dk)

cc. Nina Helene Hilbard (nhhb@ens.dk)

Smedeholm 13A, 1. tv.

2730 Herlev

Tlf. +45 33 32 14 00

veltek@veltek.dk

www.veltek.dk

CVR-nr. 27 76 79 23

Bankkonto 4701 4701 006 747

Høring over udkast til bekendtgørelse om tilskud til energiforbedringer og digitale løsninger i kommunale og regionale bygninger

Generelle kommentarer

Energistyrelsen har med brev af 30. juni 2021 fremsendt udkast til bekendtgørelse om tilskud til energiforbedringer og digitale løsninger i kommunale og regionale bygninger med frist for indsendelse af høringssvar senest 11. august 2021 kl. 12.00.

Høringen gennemføres som opfølgning på aftale om finansloven for 2021.

VELTEK takker for muligheden for at afgive et høringssvar. Vi ser med stor interesse på høringen, da vi som organisation bakker op om den grønne omstilling og digitaliseringen af samfundet, og da vi er grundlæggende enige i de hensyn bekendtgørelsen og tilskudsordningen søger at varetage.

VELTEK bemærker dog, at selvom puljen kan være med til at igangsætte energirenoveringer, som ellers ikke ville være gennemført, er puljen, med en størrelse på kun 150 mio. kr. i 2021 og 145 mio. kr. i 2022 meget langt fra at kunne understøtte behovene hos kommunerne og regionerne. Der skal meget mere til, ikke mindst hvis vi skal nå et mål årlig renovering af mindst 3% af den offentlige bygningsmasse som foreslået af Energisparerådet.

Vedrørende selve udmøntningen af puljen kan vi desuden konstatere, at der i udsendte udkast til bekendtgørelse fokuseres relativt snævert på visse energiforbedrende tiltag, herunder forbedring af klimaskærm (§6 stk. 1 nr. 1), varmforsyning (§6 stk. 1 nr. 2) og varmfordelingsanlæg (§6 stk. 1 nr. 3). Hermed ser potentialet for en energimæssig forbedring af bygningens øvrige tekniske installationer ud til at være helt udeladte. Men hvorfor denne afgrænsning? Som det fremgår af §10, stk. 2, vil Energistyrelsen prioritere de energispareprojekter der giver den største estimerede energibesparelse pr. estimeret tilskudskrone. Investeringer i renovering af bygningernes tekniske installationer er nogle af de mest rentable additionelle energibesparelser der kan gennemføres og de bør selvsagt fremmes.

Et område, som vi særligt savner i tilskudspuljen, er muligheden for at støtte etablering eller renovering af ventilation i kommunale og regionale bygninger. Vi ved, at indeklimaet er dårligt i mange skoler og børneinstitutioner. Flere undersøgelser har vist^a, at mange klasseværelser er

^a Litteraturgennemgang med [status for skolernes indeklima](#)

udsat for langt højere CO₂-indhold end myndighedernes anbefalinger, samt for lidt lys og for meget støj i mere end halvdelen af tiden. Det har ikke ændret sig markant de seneste 30 år, på trods af at bedre indeklima har en overordentlig positiv samfundsøkonomi. Desværre ved vi, at der er behov for målrettede økonomiske virkemidler til at løfte indeklimaforbedringer i skoler og institutioner. Det er derfor nødvendigt, at puljen tænkes sammen med andre nødvendige tiltag på området. Puljen bør derfor som minimum også støtte tiltag der forbedrer indeklimaet gennem fx renovering eller nyetablering af ventilationsanlæg.

Specifikke kommentarer

§6

Vi foreslår konkret, at bekendtgørelsens §6, stk. 1 udvides, så der gives mulighed for tilskud til følgende tiltag, der kan energieffektivisere bygningens installationer og samtidig forbedre indeklimaet:

- a) Renovering af belysning til moderne energieffektive belysningsystemer med intelligent styring.
- b) Etablering eller renovering af balanceret mekanisk ventilation med energieffektiv varmegenvinding og intelligent styring.
- c) Etablering eller renovering af ventilationsanlæg med energieffektiv varmegenvinding fra afkastluften ved udsugning via varmepumpe med intelligent styring.
- d) Etablering eller renovering af andet ventilationssystem der giver samme energibesparelse som ovennævnte anlæg, nævnt under punkt b) og c)
- e) Renovering af fjernvarmeinstallationer og etablering af intelligent styring.

§7

Af bestemmelsen fremgår, at puljen kan yde tilskud til etablering eller udvidelse af databaseret energiledelse. Selvom vi er tilfredse med, at området prioriteres specifikt i tilskudsordningen, vil vi minde om, at det fremgår af aftalen om finansloven for 2021 at puljen skal kunne støtte digitale løsninger og intelligent styring af energiforbruget. Med ordlyden af §7 afskæres intelligent styring af energiforbruget fra at kunne modtage tilskud fra puljen, hvilket ikke er i overensstemmelse med finansloven. Derfor bør bestemmelsen formuleres, så den også muliggør tilskud til intelligent styring af energiforbruget.

Ved at understøtte intelligent styring af energiforbruget vil de offentlige bygninger dermed kunne bidrage til fx at realisere de store potentialer for fleksibilitet i energiforbruget, som kan sikre en bedre udnyttelse af fremtidens grønne energi. Og som det er tilfældet med databaseret energiledelse, kan den offentlige sektor dermed være med til at drive udviklingen på området til gavn for andre bygningsejere.

Bekendtgørelsens Kapitel 3 og Bilag 1

Kapitlet 3 og Bilag 1 bør udvides og konsekvensrettes som følge af de foreslåede ændringer i §6. VELTEK står naturligvis til rådighed for yderligere input og uddybning af vores høringssvar.

Med venlig hilsen

Lennart Østergaard

Sektionschef, VELTEK.

Til ens@ens.dk med kopi til nhhb@ens.dk.

HØRINGSSVAR

Vedr. Bekendtgørelse om tilskud til energiforbedringer og digitale løsninger i kommunale og regionale bygninger

VinduesIndustrien vil hermed på vegne af den danske vinduesbranche indgive høringssvar til Energistyrelsen vedrørende bekendtgørelsen om tilskud til energiforbedringer og digitale løsninger i kommunale og regionale bygninger.

Kort om VinduesIndustrien:

VinduesIndustrien er en dansk brancheforening for vinduesproducenter med produktion i Danmark og udlandet. Foreningens cirka 50 medlemsvirksomheder og ca. 6.000 ansatte tegner sig for mere end 90 procent af omsætningen af vinduer i Danmark. VinduesIndustrien er samtidig sekretariat for Energimærkningsordningen for facadevinduer, der blev startet i 2009 i et samarbejde med Energistyrelsen.

VinduesIndustriens generelle kommentarer:

Om additionalitetsprincippet: VinduesIndustrien og flere af hinanden uafhængige eksperter - fx Professor Per Heiselberg, bygningseksperter i Klimarådet - finder ikke, at der er en målbar dokumenteret energibesparelse ved at anvende de nye tilskudsklasser for vinduer, Energiklasse 1 (K1) og Energiklasse 2 (K2) i ældre ejendomme D, E, F og G frem for Bygningsreglementets mindstekrav (Energiklasse A). I stedet begrænser K1 og K2 udvalget af vinduesdesigns og tilskynder til at vælge vinduessystemer, som designmæssigt er udviklet til nybyg og ikke den ældre bygningsmasse, hvor opdelte vinduer med poste og sprosser er udbredt. Skærpsen tilskynder i stedet til en gentagelse af 70'ernes renoveringsfejl, hvor opdelte vinduer med poste og sprosser i stor stil blev udskiftet med 1-fags-oplukkelige vinduer.

VinduesIndustrien anbefaler derfor, at man ser bort fra additionalitetsprincippet og giver tilskud til vinduer i Energiklasse A – som i forvejen svarer til verdens skrappeste lovkrav til vinduer, og som er udviklet til alle typer af facadearkitektur.

Jf. det høringsudkast, der cirkulerer i EU om "TAXONOMY", er kravsættet for vinduer $U \leq 1,0$ W/m²K, hvilket isoleringsmæssigt svarer til Energiklasse A og det danske lovkrav i BR18 (0,8-1,0).

Det skærpede kravsæt i Bygningspuljen, i forhold til både BR18 og det kommende EU "TAXONOMY", medfører stor forvirring hos de danske bygningsejere og medfører endvidere øgede priser og en svækkelse af industriens konkurrenceevne i EU – med tab af arbejdspladser til følge, uden at det medfører en dokumenteret ekstra energibesparelse for husejerne, set i forhold til kravsættet i BR18.

Vedr. :Tildeling af tilskud: VinduesIndustrien anbefaler, at der i stedet for den nuværende model med produktrettede tilskud ved udskiftninger gives tilskud eller et skattefradrag til de bygningsejere, som via energiforbedringer kan rykke en klasse op på energimærkningskalaen for bygninger. Dette vil spare en enorm administration hos Energistyrelsen og fjerne en unødvendig yderligere detailregulering på produktniveau.

VinduesIndustriens specifikke kommentarer:

§ 3

VinduesIndustrien finder det i princippet rigtigst, at tilskudsmidlerne målrettes de energimæssigt ringeste bygninger med det største besparelspotentiale. Men de skærpede krav til vinduer (jfr. § 15, stk. 2. nr. 5) giver ikke mening, idet de ekstremt energieffektive vinduer har en ringere effekt, jo ældre huset, de sidder i, er, og bliver proportionalt mere teoretisk med husets alder og energimærke. Se desuden kommentar under § 15, stk. 2, nr. 5.

§ 5, nr. 6

VinduesIndustrien finder det rigtigst at benytte praksis og terminologier fra BR18. (Dette modsiges dog i §5 nr. 6,7,8).

§ 5, nr. 7

Som § 5, stk. 6.

§ 5, nr. 8

Ved fastsættelse af F_f er der ikke overensstemmelse mellem praksis ifm. Bygningsreglementet, BR18 og Energimærkningsordningen for facadevinduer.

Det er meget vigtigt, at F_f -værdien beregnes og angives korrekt i forhold til både vinduets synlige areal og referencevinduets størrelse og ikke i forhold til et murhul, som det er angivet i håndbogen for energikonsulenter.

VinduesIndustrien anbefaler, at følgende formulering anvendes på dansk:

5.16 Frame area ratio F_F (only for windows)

The frame area ratio of windows is calculated using ($F_F = 1 - A_g/A_W$). A_g is the smaller of the visible areas of the infill or glazing (to be assessed from both sides) and A_W is the window area, used also for the U_W determination.

Formuleringen er taget fra prEN 14351-1, som forventes vedtaget snart. Formuleringen er kommet ind i produktstandarden på en dansk foranledning, efter at BR18 begyndte at regulere vinduer efter en formel for energibalance tilbage i 2011. Vinduer er omfattet af Byggevareforordningen, og det er derfor vigtigt, at lovgivning og de harmoniserede standarder bliver fulgt og respekteret.

§ 5, nr. 17

(...) "*Ved sprosser skal ruden være gennemgående og sprossen monteret på*" (...) VinduesIndustrien anbefaler at skrive "uopdelt" frem for "gennemgående". Det er mere præcist.

§ 15, stk. 2, nr. 5

VinduesIndustrien finder det urimeligt, at facadevinduer diskrimineres ift. ovenlysvinduer, hvor der ikke stilles krav til U_w og LT_g .

Klimarådets Bygningsekspert, Professor Per Heiselberg samt forskere fra BUILD har tidligere slået fast, at en skærpelse af kravsatset for vinduer i forhold til BR18 og EU's forslag til "Taxonomy" ikke har nogen målbar effekt på energiforbruget i de tilskudsberettigede bygninger.

VinduesIndustrien anbefaler, at de skærpede krav ift. BR18 fjernes, og at der i stedet står (...) "Nyt facadevindue skal efter udskiftning overholde følgende krav: Energiklasse A".

§ 15, stk. 2, nr. 6

VinduesIndustrien finder det urimeligt, at facadevinduer diskrimineres ift. ovenlysvinduer, hvor der ikke stilles krav til U_w og LT_g .

§ 15, stk. 2, nr. 7

Se kommentar til § 6, stk. 1, nr. 1, litra g.

Bilag 1, afsnit 1.2

Det er almindeligt anerkendt, at levetiden for vinduer bør fastsættes til 40 år.

Bilag 1, afsnit 3.4.1.

Det er ikke muligt på en retvisende måde at fastsætte Eref-værdien (1,23 x 1,48 m) på et eksisterende vindue i en anden udformning og størrelse. I stedet vil VinduesIndustrien foreslå, at der udarbejdes en referencetabel med Eref-værdier over de mest tidstypiske vindueskonstruktioner fra 60erne og 70erne.

Bilag 1, afsnit 3.4.2.

Som 3.4.1.

Bilag 1, afsnit 3.4.3.

Den angivne beregningsmetode er meget mangelfuld. Blandt andet ser man helt bort fra den eksisterende ramme, der forbedres med en ekstra ramme, hvilket ikke er medtaget i kalkulationen. Ellers gælder samme kommentarer som angivet i 3.4.2.

Med venlig hilsen

Johnny H. Jensen
Direktør

Kommentarer fra Aarhus Kommune

Høring vedrørende udkast til bekendtgørelse om tilskud til energiforbedring og digitale løsninger i kommunale og regionale bygninger

Afsender:

Jakob Kaiser

Ejendomme, Teknik og Miljø, Aarhus
Kommune

Karen Blixens Boulevard 7, 8220 Brabrand

Tlf. 41 85 98 84

Email: kjah@aarhus.dk

Generelle bemærkninger:

Oplægget til "Bekendtgørelsen om tilskud til energiforbedring og digitale løsninger i kommunale og regionale bygninger" falder godt ind i de planer som Aarhus Kommune har på energiområdet. Det passer godt til den vision Aarhus Kommune har om at være en af Danmarks førende klimabyer og at være CO2 neutral i 2030.

Aarhus Kommune håber, at der laves en erfaringsudveksling, gerne løbende, så de enkelte kommuner kan lære af hinandens gode og dårlige løsninger for energibesparelser og digitale løsninger.

Bekendtgørelsen virker meget gennemarbejdet, og vil sikre en god fordeling af tilskud til kommunerne i Danmark, samtidig med at prioriteringerne af puljen sikrer størst mulige CO2 besparelse.

Aarhus Kommune har af samme årsag ingen konkrete ændringsforslag, men ser frem til at byde ind på både tilskud fra puljen til energiforbedring og digitale løsninger.

Har I spørgsmål eller kommentarer til ovenstående er I velkomne til at kontakte undertegnede.

Med venlig hilsen

Jakob Kaiser
Teamkoordinator, Energiledelse